

Problematika civilně-vojenské spolupráce je v AČR řešena na různých stupních a při různých typech bojové i nebojové činnosti. Zatím však velmi nekoordinovaně a nesystémově. Tento stav má několika příčin. Jsou to především malé zkušenosti velitelů všech stupňů při využívání práce složek CIMIC a jejich podceňování, krátká doba oficiální činnosti Střediska CIMIC v rámci AČR a v neposlední řadě i mnohé špatně pochopitelné změny v podřízenosti střediska jednotlivým operačním velitelstvím a jejich složkám. Článkem chci upozornit na opodstatněnost CIMIC v celém procesu přípravy a vedení operací. Opírám se o doktrínu CIMIC AD 3.8, dokumenty CGN (CIMIC Group North), přednášky Regional NATO Operational Liaison CIMIC Course ze září roku 2003 a o vlastní zkušenosti z práce náčelníka Střediska CIMIC.

Od roku 2001 si hledá a buduje svoje postavení v AČR jednotka pro civilně vojenskou spolupráci. V armádách NATO nejde o nic nového. Tato složka byla organizována, kodifikována a vyvíjela činnost již během studené války. Zahraniční operace NATO na územích, kde chybí funkční civilní instituce nebo infrastruktura, představují složitý problém. Poslední operace ukázaly potřebu spolupráce a pokud možno i začlenění místního obyvatelstva nebo jejich zástupců, nevládních a také mezinárodních organizací do obnovy standardního fungování společnosti. Cílem tohoto přístupu velitelství NATO je předat patřičné pravomoci tak rychle, jak jen je to možné a tím prakticky dokončit úkoly mise. Civilně vojenská spolupráce (CIMIC - Civil Military Cooperation) pomáhá velitelům tyto úkoly plnit.

Úkolem CIMIC v operaci je **vytvořit a udržovat podmínky, které budou zajišťovat úspěch trvalých řešení krizí a zajišťování vojenských misí**. V současné době se žádná vojenská operace NATO neobejde bez operací CIMIC. K tomu je však nezbytné, aby velitel uměl využít CIMIC k vytvoření morálních, materiálních a taktických výhod, a tím přispět k založení stabilního prostředí ve kterém může být mise snáze dokončena.

Jedná se především o vytváření a udržování dobrých vzájemných vztahů s místním civilním obyvatelstvem a úřady. Pak lze počítat s tím, že z nich plynoucí výhody nebudou poskytovány nepřátelským nebo potenciálně nepřátelským silám. CIMIC také hraje hlavní roli ve vyhodnocování okamžitých potřeb místního obyvatelstva a aktivit místních, nebo v oblasti působících vládních a nevládních organizací. Tyto podklady jsou základem k uspokojování potřeb, což zpětně pomáhá stabilizovat situaci a zabezpečit hladký přechod pravomocí na civilní správu. Tím, že CIMIC hraje důležitou roli napříč spektrem konfliktu, stává se důležitým nástrojem velitelů sloužící k předcházení případných nedorozumění.

Nejedná se však jen o působení mimo území republiky. **Stejný nebo velmi podobný je úkol CIMIC i při řešení krizí na vlastním území nebo při zabezpečování HNS (Host Nation Support)**. Tento úkol lze plnit pouze v úzké spolupráci s příslušnými krajskými vojenskými velitelstvími (KVV), nebo přímo v jejich prospěch. Jedná se v první řadě o zjištění a zabezpečení potřeb obyvatelstva postižených živelní pohromou nebo havárií průmyslových podniků spojenou s rozsáhlým únikem škodlivin, při kterých je ve velkém rozsahu nasazena armáda

při záchranných pracích či na odstraňování následků. A dále o koordinaci činnosti a potřeb sil NATO na území ČR a obyvatelstva, místní správy a samosprávy.

Dalším úkolem je pomoci při naplnění požadavku velitelů – **při plánování a řízení vojenských akcí, co nejvíce zohlednit sociální, politické, kulturní, náboženské, ekonomické, místní a humanitární faktory**. To je jednoznačně práce pro štáb CIMIC a to již v období přípravy operace.

Kromě toho je nutné brát zřetel na činnost značného počtu zkušených mezinárodních a nevládních civilních organizací. Pro velitele však mohou být tyto organizace zdrojem potenciálních třenic. Tyto třenice souvisí s různými cíly, metodami a perspektivami působících vojsk a dotčených civilních organizací. Mohou se také vystupňovat působením mezinárodních médií, zájmem mezinárodní komunity a očekáváním místních úřadů a obyvatel. Z toho vyplývá další úkol: **maximalizovat podíl výše uvedených organizací, a přitom snížit – případně zcela potlačit – soupeření mezi nimi nebo mezi nimi a armádou**.

Přitom je nezbytné propracovat se k vzájemnému efektivnímu vztahu mezi armádou a dotčenými organizacemi. Proto musí velitelé zakládat a udržovat prostřednictvím CIMIC vztahy s různými civilními institucemi a organizacemi. Možnosti CIMIC by měly být dostatečně pružné při řešení požadavků vycházejících z různých situací.

Zásady použití CIMIC

Současné operace podtrhují požadavek koordinovat činnost s národním a místním vedením, a rovněž s mezinárodními a nevládními organizacemi. Je povinností každého velitele naplňovat opatření v rámci CIMIC a přispět tak ke kvalitnějšímu splnění úkolu. K tomu je však nutné vědět podle jakých zásad se řídí použití CIMIC:

- ❑ Aktivita CIMIC jsou integrální částí plánu velitele společných sil (JFC - Joint Force Commander) a jsou řízeny pro zabezpečení jeho mise a odpovídají celkové strategii a dosažení stabilního konečného stavu.
- ❑ Štáb velitele CIMIC je plně začleněn do velitelství společných sil, vede přehled o činnosti a je oprávněn provádět součinnost CIMIC s ostatními složkami ve společném operačním prostoru (JOA - Joint Operations Area), na válčišti nebo v oblasti odpovědnosti.
- ❑ Při součinnosti se širokým okruhem civilních orgánů a sil NATO zastupuje zájmy a požadavky vojenských složek v činnosti těchto orgánů. Při této činnosti nelze v rámci mise provádět žádné kompromisy.
- ❑ Aktivita CIMIC jsou realizovány s cílem dosáhnout včasného, a pokud možno co nejrychlejšího přenesení řídicích a správních funkcí na odpovídající civilní organizace nebo funkcionáře.

Opatření CIMIC se provádějí jak v operacích podle článku 5, tak i mimo něj, při operacích reagujících na krizi (CROs - Crises Response Operations). Ve všech případech se berou při jejich plánování a řízení v úvahu sociální, politické, náboženské, ekonomické a humanitární faktory i faktory, týkající se životního prostředí. Navíc je nutné brát v úvahu přítomnost širokého spektra zájmových skupin, mezinárodních organizací a nevládních organizací s jejich vlastními ideami, metodami a výhledy, přičemž cíl jejich činnosti by měl být co nejbližší cíli NATO.

Úkoly se ještě dále rozšiřují o přítomnost médií a o mezinárodní a místní společenstva. Z tohoto důvodu budou vztahy s širokým okruhem civilních organizací, místním obyvatelstvem, státní mocí a ozbrojenými silami, pro řešení budoucího konfliktu zásadní. Tyto vztahy mohou na strategické úrovni zahrnovat standardní operační postupy (SOP) NATO pro činnost plánovacího mechanismu. CIMIC tak je nástroj velitele pro stanovení a udržování těchto vztahů.

Dlouhodobým záměrem CIMIC je pomáhat vytvářet a udržovat podmínky, které budou v jednotlivých operacích zabezpečovat dosažení cílů Aliance. Pro dosažení tohoto úkolu, musí štáb CIMIC zabezpečovat:

- ❑ součinnost s civilními představiteli na odpovídajících úrovních,
- ❑ spolupráci při společném plánování na strategickém i operačním stupni s odpovídajícími civilními orgány před i v průběhu operace,
- ❑ trvalé hodnocení místního civilního prostředí, včetně místních potřeb, ke stanovení rozsahu nedostatků a způsobu jak tyto nedostatky řešit,
- ❑ kontrolu řízení civilní činnosti vojenskými silami, včetně práce a zabezpečení funkčních specialistů,
- ❑ činnost, která směřuje k včasnému a hladkému předání civilní správy určeným funkcionářům nebo institucím,
- ❑ součinnost s ostatními odděleními štábu na všech aspektech operace,
- ❑ v průběhu celé mise zastává funkci poradního orgánu při rozhodovacím procesu velitele ve všech výše uvedených bodech.

Další činnosti CIMIC

Použití CIMIC nelze zužovat pouze na činnost v zahraničních misích. Škála jeho činnosti je mnohem širší. Lze se domnívat, že s postupným „vzděláváním“ velitelů v této oblasti se budou postupně rozšiřovat. V současné době lze CIMIC využít v následujících situacích:

- ❑ **Vojenská spoluúčast v naléhavých humanitárních krizích.** V širším smyslu se CIMIC v první řadě zaměřuje více na spolupráci s civilními orgány a bude se týkat především praktického zabezpečení jejich činnosti. Vojenská spoluúčast probíhá na úrovni národní, i mezinárodní. V obou případech jsou národní i mezinárodní síly vyzvány k realizaci specifických úkolů v časově omezeném prostoru. Tato činnost bývá mnohdy prováděna pod přímým dohledem civilních inspektorů. Ti mohou pocházet z jedné země nebo mohou mít mezinárodní složení. Štáb CIMIC pak může zabezpečovat nezbytnou součinnost mezi civilní a vojenskou složkou operace.
- ❑ **Civilní nouzové plánování (CEP - Civil Emergency Planning).** CEP se týká ochrany a zabezpečení domácího obyvatelstva a to obvykle v souvislosti s pohromou nebo s válkou. V běžném bezpečnostním prostředí je základní funkcí CEP návaznost na vojenské plánování. Cílem CEP je zabezpečit civilní obyvatelstvo a to jak v oblasti zásobování, tak v dopravě, spojení či zabezpečení základních funkcí společnosti (zdravotnictví, policejní ochrana). CIMIC není řízen štábem CEP, ale zabezpečuje postupný přechod funkcí, které zabezpečovala v této oblasti armáda, na civilní složky.
- ❑ **Zabezpečení hostitelskou zemí (HNS - Host National Support).** Podstatou HNS je zabezpečit pro síly NATO působící na území další země dostupným materiálem, vybavením a službami, včetně bezpečnostního prostředí a administrativního zabezpečení,

v souladu s dohodnutým uspořádáním mezi NATO a vládou hostitelské země. CIMIC v takových případech s národním podpůrným prvkem (NSE - National Support Element) spolu s orgány nebo institucemi hostující země pomáhá zabezpečovat dohodnuté požadavky a zmírňovat možné konflikty mezi domácím obyvatelstvem a armádou. V případě, že území poskytuje členská země NATO s funkčními orgány CIMIC, je nanejvýš vhodné je využít pro tuto činnost.

V případě působení sil NATO na území ČR bude vhodné začlenit do struktury KVV, která za HNS odpovídá patřičně velkou složku CIMIC.

Jak lze CIMIC použít - úkoly a možnosti v jednotlivých operacích

Již z předešlé kapitoly vyplývá, že možnosti použití CIMIC jsou velmi rozsáhlé různorodé, stejně jako úkoly, které plní. Je jasné, že použití CIMIC je dáno především operačním prostředím ve kterém se působí, typem operace a podobně.

a) Možnosti CIMIC v rámci kolektivní obrany (podle článku 5 Washingtonské smlouvy)

Použití CIMIC v operacích reagujících na krizi je různé podle čl. 5 a mimo čl. 5. Liší se povahou momentálního prostředí, ale také různými nebo neustále se měnícími vztahy mezi armádou a civilními organizacemi a jejich představiteli. Nicméně je zde možno vytipovat určité množství úkolů, jež jsou společné všem operacím. Tyto úkoly mohou být seskupeny do třech jasně odlišených, ale překrývajících se období:

- předoperační,
- operační,
- přechodné.

Úkoly, které CIMIC plní v jednotlivých fázích operace, rozeberu v následující části.

Předoperační období

V patřičném časovém předstihu se bude štáb CIMIC podílet na přípravě spojeneckých sil. A to především při seznamování se s civilními podmínkami se kterými se setkají ve společném operačním prostoru. Tato činnost bude probíhat ve fázi plánování i školení nebo přípravy.

Plánování. Štáb CIMIC připravuje do hlavního operačního plánu svůj příspěvek tak, aby faktory, které se vztahují k civilní oblasti, byly začleněny do všech etap. Tam, kde je to možné, budou jednotlivé příspěvky podloženy průzkumem a podrobným vyhodnocením. Jednotlivé body zahrnují:

- politický a kulturní vývoj,
- stav národní a místní vlády,
- civilní správa a služby,
- potřeby civilního obyvatelstva,
- pohyb obyvatelstva,
- současný stav, mandáty, možnosti a záměr mezinárodních a nevládních organizací,
- civilní infrastruktura,
- návrhy velitelů.

Výcvik a školení bude prováděno pro velitele a jejich štáby a pro osoby, které plní úkoly v rámci CIMIC. Důraz je nezbytné položit na účast především velitelů a příslušníků štábu na této přípravě. Jejich neznalosti či podcenění prostředí vedou ke schematičnosti v jednání a rozhodování a mohou tak v budoucnu vážně narušit plnění úkolu operace či mise.

Operační období

Základním úkolem CIMIC v rámci jednotlivých operací je bezpečná a účinná, civilně-vojenská součinnost k zabezpečení mise. K tomu je nezbytné vytvořit, ale hlavně udržovat široký okruh vztahů s civilními orgány a organizacemi. Tento proces je kontinuální. Mnohé z těchto vztahů již mohou existovat (např. s mezinárodními humanitárními organizacemi), ale zákonitě budou v průběhu plnění úkolu vyvstávat požadavky na nové. K zabezpečení této součinnosti se nelze obejít bez následujících činností:

Spojení. Účinná spolupráce je možná, jestliže lze zabezpečit trvalé spojení na všech stupních. Velitel pak může vhodně využívat kontakt s místními politickými představiteli a vedoucími mezinárodních a nevládních organizací. Lze rovněž využívat styčné důstojníky působících u zmíněných součástí. Nejdůležitější ale je, aby CIMIC, zvláště na taktickém stupni, udržoval s těmito organizacemi aktivní vztahy.

Výměna informací. CIMIC pracuje jako prvek zabezpečující civilně-vojenskou výměnu informací. Civilní zdroje často poskytují informace odpovídající operační důležitosti. S ohledem na bezpečnostní hledisko je vzájemná výměna informací prospěšná oběma stranám a přispívá k vzájemné důvěře. Musí však být vedena v duchu vzájemného respektu a důvěry. Tady je patrná velmi citlivá a tenká hranice mezi prací zpravodajských orgánů CIMIC.

Součinnost. Musí zabezpečit především to, aby nedošlo ke kompromisům nebo tříštění úsilí při plnění dlouhodobých cílů. V prostoru, na kterém probíhá operace, je zcela nezbytné provádět součinnost jednotlivých kontingentů a národních složek CIMIC a to jak v horizontální, tak vertikální rovině.

Uzavírání dohod. Štáb CIMIC se samozřejmě podílí na zpracování všech dohod nebo „memorand o porozumění“ (MOUs - Memorandums of Understanding), jež obsahují pasáže týkající se činnosti orgánů civilně-vojenské spolupráce.

Řízení činnosti CIMIC. Jednotlivé činnosti CIMIC jsou vedeny v první řadě s cílem zachovat odpovídající kvalitu života místního obyvatelstva. Dále k zajištění stability a získání dlouhodobé podpory obyvatelstva a místních orgánů v rámci operačního prostoru.

Problém je v tom, že v počátečních fázích operace často vzniká vakuum v důsledku chybějícího mandátu civilních funkcionářů a dočasné neschopnosti mezinárodních sil tento mandát poskytnout. Taková situace je dlouhodobě neudržitelná proto je nutné naplánovat, ale hlavně postupně přenést tyto povinnosti na zplnomocněné funkcionáře. Nositelé těchto aktivit musí být postupně ustanoveni (zvoleni).

Hodnocení. Všechny výše uvedené činnosti lze realizovat na základě průběžného hodnocení situace. Toto hodnocení musí především zahrnovat rozsah a povahu problému, případně účinnost jednotlivých kroků v civilní oblasti a stanovení dílčích úkolů na cestě směřující k přesunu civilních odpovědností.

b) Možnosti CIMIC v operaci mimo článek 5

Operace tohoto typu se připravuje a její štáb pracuje zpravidla na základě politického mandátu mezinárodní oprávněné organizace, jako jsou např. OSN nebo Organizace pro bezpečnost a spolupráci v Evropě (OSCE - Organization for Security and Cooperation in Europe). Operační prostředí zásadním způsobem ovlivňuje to zdali jsou zahrnuty regionální organizace, vlády, nadnárodní organizace a případně různé nevládní pomocné organizace do přípravy a plánování operace. Úspěšnost akce je podmíněna vhodným načasováním, způsobem a zabezpečením příspěvku všech stran, které se podílí na dosažení společného politického cíle.

Důležité je **sladění civilních a vojenských cílů**. Dosažení vojenských cílů může být rychlé, ale ukončení mise a stažení sil je často závislé na rozvoji civilního prostředí, které velitel nepřímo ovlivňuje. Orgány CIMIC slouží veliteli k plynulému „doladění“ situace. Základem jejich práce je nezbytné sladění vojenských činností s civilními organizacemi, které v daném prostoru působí. Cílem jejich úsilí je například předcházet zdvojení úsilí, zamezit vyčerpání místní ekonomiky nebo křížení úsilí. Musí podporovat společné cíle a minimalizovat použití vojenských prostředků tam, kde lze totéž použít z civilního sektoru.

Rovněž vojenskou pomoc v oblastech, které jsou za normálních okolností v odpovědnosti civilních úřadů, lze v případě nutnosti poskytovat pokud možno na co nejkratší období. Chyby v těchto činnostech bývají zpravidla spojovány s působením vojenských jednotek (NATO) než s nějakou civilní organizací. K tomu, aby se riziko takovýchto chyb co nejvíce omezilo, je nezbytné využívat možností které poskytuje CIMIC ve všech fázích operace.

V přípravném období

musí zasahovat štáb CIMIC do plánování, vzdělávání a výcviku, a to co možná nejdříve. Tady je třeba důsledně využívat stávající vztahy s civilními partnery k jejich zapojení do integrovaného plánování. Cílem práce CIMIC a jeho civilních partnerů je, že velitelé lépe pochopí situaci a prostředí, které lze očekávat v prostoru činnosti.

Prováděcí období

V práci CIMIC bezprostředně navazuje, až splývá s předešlým obdobím. Hlavním úkolem je, na základě předem vybudovaných vazeb, účinně zabezpečit civilně vojenskou součinnost v průběhu mise. Vzájemné vztahy, ať už jsou formální nebo neformální, musí být udržovány se současnými **civilními funkcionáři**, kteří pracovali ve společném operačním prostoru ještě před příchodem sil nebo byli do svých funkcí postupně určení (zvoleni), v souvislosti se stanovenými úkoly, které se realizují v prováděcím období. Tato opatření nebo činnosti jsou podobná jako při operaci dle čl.5. Jedná se o:

- součinnost,
- výměnu informací,
- vymezení kompetencí,
- spolupráci,
- hodnocení.

Průběžně se vyhodnocují aktivity týkající se činnosti nově přicházejících a odcházejících civilních organizací, v přímé souvislosti se skutečnými potřebami obyvatelstva a především jejich vliv na plnění stanovených cílů mise.

Činnost CIMIC v operaci mimo článek 5 s sebou nese i určité „**zvláštní povinnosti**“. Ty lze shrnout do následujících bodů:

- ❑ Spolupráce s civilními organizacemi při vytvoření trvalé, funkční infrastruktury.
- ❑ Opatření k prevenci před možnými projevy nepřátelství, zvláště ze strany skupin vyhýbajících se spolupráci a kriminálně orientovaných skupin, případně různých frakcí usilujících k získání kontroly klíčových služeb, zařízení, administrativních míst, nebo ekonomických sektorů.
- ❑ Asistence CIMIC při zvládnutí velkého množství uprchlíků a osob bez přístřeší. Při těchto činnostech je možné a nanejvýš výhodné využít činnosti funkčních specialistů pro činnost v rámci CIMIC, odborníků v mezinárodních organizacích a spolupracujících část místního obyvatelstva.
- ❑ **Hlavní úsilí štábu CIMIC je nutné zaměřit především na přípravu a pomoc místním a mezinárodním organizacím** při postupném zvládnutí veškerých činností, potřebných k přechodu na normální civilní život. Civilní organizace tak mohou převzít odpovědnost za činnost civilního sektoru a v podmínkách postupného snižování pomoci ze strany vojenských sil. Vzájemné vztahy, dosažené při realizaci civilní obnovy, mají rozhodující vliv na bezproblémové předání odpovědností s následným postupným odchodem vojenských sil.

K tomu dochází v přechodné etapě, která s sebou nese další specifické úkoly.

V přechodné etapě je prvořadou úlohou CIMIC pomáhat civilním úřadům, zejména v období, kdy hlavní síly NATO již opustily prostor. Při velkém snižování vojenských sil a jejich odpovědností, bude CIMIC pokračovat v pomoci přenesení veškerých předpokládaných úkolů na civilní úřady a organizace, které jsou k tomu oprávněné. Tato činnost úzce souvisí s se stabilizací politického prostředí v oblasti (zemi) kde vojska NATO působila. Štáb CIMIC bude rovněž postupně minimalizovat funkce a činnosti, které již nejsou nezbytné k postupné stabilizaci v oblasti. Tuto práci si lze velmi obtížně představit bez účasti civilních (funkčních) specialistů začleněných do struktury CIMIC. V AČR zatím tato skupina není – proč tomu tak není?

Vzhledem k tomu, že se zadání a úkol CIMIC pro zabezpečení mise se případ od případu liší, musí být každá organizace CIMIC dostatečně pružná, aby tyto požadavky mohla splnit. Minimální požadavek – společný všem situacím – je, aby byl štáb dobře vycvičený a plně integrovaný do všech stupňů velení. Velikost a struktura tohoto štábu se u jednotlivých druhů velení liší a je závislá od druhu mise.

Nedílnou součástí každé mise by měli být také **styční důstojníci**, které lze podle konkrétních podmínek rozmístit jak do civilních organizací a agentur, tak na jednotlivá velitelství. Mohou tvořit samostatnou část (obvykle J9) nebo jsou součástí s operační částí štábu (J3). V každém případě však musí být zabezpečeni veškerými prvky vzájemného spojení mezi vojenskými silami a civilním prostředím. Pro jejich řízení je nejdůležitější nutnost jejich koordinace se všemi částmi nebo jednotlivými národními reprezentanty, rozmístěnými na ostatních štábech.

Další důležitou podmínkou pro dlouhodobou udržitelnost činnosti CIMIC ve společném operačním prostoru v širokém časovém období je schopnost jednotlivých národních prvků rozšiřovat dle potřeb svoje možnosti a dále schopnost převzít úkoly CIMIC jednotlivých národních prvků začleněných v sestavě například CIMIC Group North (CGN) podle požadavků NATO.

Jedním z národních prvků, které jsou členy tohoto velitelství, je i Středisko CIMIC/PSYOPS AČR, tedy pochopitelně jeho část CIMIC. Pro potřeby tohoto článku budu nadále hovořit o **skupině CIMIC**, přestože ve skutečnosti se jedná o část Střediska CIMIC/PSYOPS

Středisko CIMIC/PSYOPS je součástí společných sil. Je schopno – *v současné době* – zabezpečovat operace CIMIC pro pozemní vojsko nebo při nasazení sil odpovídajícího ekvivalentu. V současnosti se skládá z:

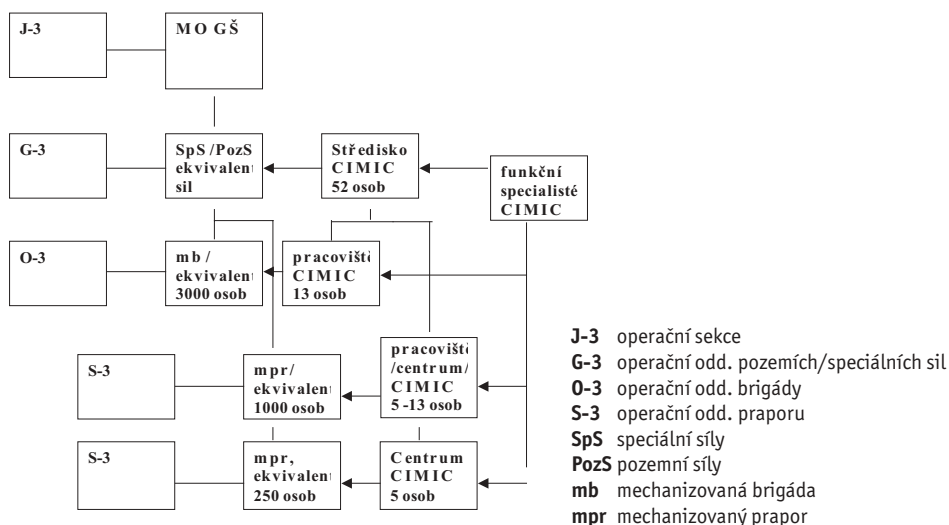
- velitelství,
- štábu,
- 3x pracoviště CIMIC.

Pracoviště CIMIC je schopno díky své organizaci:

- velitelství s pracovníkem logistiky a zástupcem náčelníka pracoviště
- 2 x Centrum CIMIC

zabezpečit po stránce CIMIC uskupení na úrovni mb nebo jejího ekvivalentu. Pracoviště CIMIC je rovněž vysíláno do zahraničních misí v případě potřeby ČR etablovat nejvyšší zájem o obnovu přetrhaných styků se zeměmi, ve kterých náš kontingent působí, nebo v případě převážně humanitárního zaměření mise.

Centrum CIMIC je schopno vytvořit dva týmy. Tím je předurčeno pro plnění úkolů CIMIC v rámci kontingentu do stupně prapor.

Obr. 1: Současná organizační struktura CIMIC při zajištění podpory jednotlivých stupňů s možností přiřazení skupiny funkčních specialistů

Podíl složky CIMIC na možných operacích AČR

Při nasazení CIMIC je pochopitelně nutné dodržovat alespoň základní zásady, což přispívá významnou měrou nejen ke splnění vlastního úkolu mise, ale umožní dodržet kontinuitu výcviku a schopnost zabezpečit případnou rotaci.

Na základě zkušeností z přípravy a vysílání skupin CIMIC do jednotlivých misí za dobu existence střediska se jeví jako stěžejní následující zásady, které lze uplatnit jak pro složení vlastní jednotky, tak pro přípravu celého kontingentu, zvláště jeho velitelů a štábu.

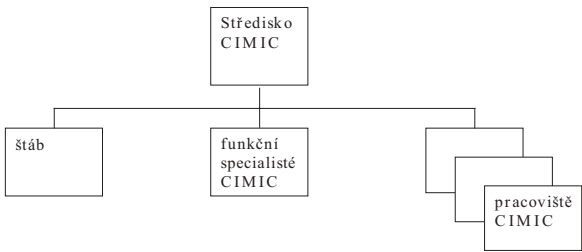
1. **Vysílání organického prvku do mise (operace).** Při plánování a přípravě kontingentu k vyslání do zahraniční mise nebo při plánování činnosti pro jednotky vyčleněné k plnění úkolů v rámci HNS, činnosti v rámci integrovaného záchranného systému (IZS) a podobně je nezbytné vycházet z jejich organizace, což se pochopitelně týká i Střediska CIMIC. Nevytvářet umělé prvky podle „počtu volných míst“ v plánovaných počtech kontingentu. Tak lze mimo jiné, předejít problémům s výstrojí a materiálem, umožnit kontinuitu ve výcviku jednotlivých prvků a plnohodnotnou rotaci v misích. Tím pak v konečném důsledku i splnění mezinárodních závazků v této oblasti.
2. **Stanovení jasného úkolu.** Při přípravě vyčleněných součástí CIMIC do operace je nutné jasně stanovit úkol, který mají plnit. K tomu je potřeba postupovat podle zásad zmíněných v předešlých částech statě. Nejdůležitější je přizvat k plánování operace velitele (štáb) CIMIC a znát jeho možnosti.
3. **Zabezpečení všeobecné podpory.** Činnost CIMIC musí být zabezpečena všeobecnou podporou velitele, nadřízených stupňů a v neposlední řadě i politických orgánů, a to především finančně a materiálně. Musí být jasné politické zadání. To umožní veliteli CIMIC reálně naplánovat a řídit činnost vyslané jednotky.
4. **Přístup k informacím.** K zodpovědné přípravě příslušníků Střediska CIMIC, k plnění jejich úkolů a k jejich práci v rámci zahraniční mise je nezbytné mít pravidelný přístup k informacím. K tomu je potřeba aby „svůj“ CIMIC řídil velitel kontingentu osobně, a nikoli prostřednictvím některého příslušníka štábu zprostředkovaně, pozdě nebo vůbec ne. Proto je také výhodnější začlenit odborníky CIMIC na jednotlivých štábech do struktur „5“ (plánování). Nevýhodou se naopak jeví odtržení štábu CIMIC od velitele a štábu (do jiné posádky).
5. **Znát možnosti jednotky CIMIC.** Při plánování a stanovování úkolů nelze po příslušnících jednotky vyžadovat úkoly, které nespádají do jejich kompetencí, či na které nejsou připraveni či připravováni – úkoly zasahující do diplomatické oblasti, činnosti ministerstev, orgánů státní správy, humanitárních organizací atd.

Ani dodržení všech zmíněných zásad nemůže zaručit splnění všech úkolů, které před CIMICem v jeho současné podobě stojí. **K rozšíření možností jednotky CIMIC a k zabezpečení plně šíře úkolů, které může a musí ve prospěch operace a velitele plnit, je vhodné a možné rozšířit ji o další prvek.**

Návrh na doplnění organizace střediska

Vzhledem k potřebě plnit v rámci operací speciální úkoly, které nejsou schopni plně zabezpečovat příslušníci jednotlivých týmů, center a pracovišť, je nanejvýš vhodné do organizace střediska zařadit skupinu nebo skupiny „**funkčních specialistů**“. Bez doplnění jednotky CIMIC o stálou či nestálou skupinu funkčních specialistů lze jen velmi obtížně dostát našim závazkům v této oblasti vůči našim spojencům v rámci CIMIC Group North (CGN). Ty jasně říkají z čeho se tato skupina skládá a k naplnění skupiny funkčních specialistů byly vyzvány

všechny členské státy. Co je neméně důležité – **přenecháváme prostor jiným zemím**, které jsou schopny a ochotny tuto skupinu vytvořit a do krizové oblasti vyslat. Ty se pak mohou významně podílet nejen na normalizaci poměrů v oblasti, ale i na obnově země a jejího hospodářství.

Obr. 2: Schematické znázornění možného doplnění skupiny funkčních specialistů do stávající organizace Střediska CIMIC případně Střediska CIMIC/PSYOPS. Počty osob na jednotlivých stupních se mohou měnit.

Co jsou to funkční specialisté?

Funkční specialisté tvoří, podle definice, skupinu odborně připravených osob, která je schopna plnit úkoly ve prospěch velitele především při obnově jednotlivých částí infrastruktury na území. Požadavek na skupinu funkčních specialistů, na jejich zařazení do organizace střediska, je součástí společných dokumentů ze stupně CGN.

Funkční specialisté mohou realizovat široké spektrum specifických úkolů, které jsou výsledkem procesu vyhodnocování situace v daném prostoru a času. Jejich počet a oblast činnosti bude různá, a to podle potřeby a dostupnosti. Mohou být nasazeni jen na dobu plnění specifického úkolu. Mohou být vyčleněni z armády, mohou to být i civilisté. V případě zasazení civilních osob na tyto funkce je potřeba důkladně zvážit možnosti které dává současná legislativa.

Funkční specialisté mohou vykonávat celou škálu odborných činností. Na následujícím obrázku předkládám jen schematický nástin jejich možného zařazení. Tento nástin si ani zdaleka neklade za cíl postihnout celou škálu odborností vhodných nebo potřebných v různých fázích operace pro obnovu infrastruktury země ve kterých probíhá. Dokumentace CGN obsahuje seznam asi 250 různých odborností, které tato skupiny vyžaduje po členských zemích (viz **tab.**).

Humanitární pomoc	Civilní infrastruktura	Veřejné záležitosti	Kultura a vzdělání	Ekonomika a obchod
obecné	obecné	obecné	obecné	obecné
práce s uprchlíky	kommunikace	administrativa	školy	finance
dodávky pomoci	doprava	veřejná správa	historické památky	bankovní
zdravotnictví	zaměstnanost	bezpečnost	náboženství	zemědělství
péče o menšiny		životní prostředí	umění	průmysl
péče o děti		soudnictví	kultura	obchod
		legislativa		ekonom. vývoj
		archivní služba		

Tab.: Schematický nástin možného složení skupiny funkčních specialistů CIMIC

Z návrhu možné organizace skupiny funkčních specialistů je patrna i šíře úkolů, kterými lze tyto odborníky v jednotlivých sférách pověřovat. V některých oblastech např. školství je možno se i více specializovat. Například podle potřeb jednotlivých stupňů vzdělání, typů škol, místních zvyklostí atd.

Kde lze hledat funkční specialisty?

Nařízení NGŠ AČR „Vytváření a výcvik aktivních záloh dobrovolných v podmínkách Armády České republiky“ č.j.: 20295/2003-1186/3 uvádí mimo jiné:

„U jednotlivých operačních velitelství se organizují jednotky aktivní zálohy dobrovolné těchto druhů a stupňů: - ... Jednotky druhů vojsk podle potřeb AČR.“

Pro potřeby CIMIC je možné využít značného zájmu bývalých vojáků z povolání o práci v těchto složkách. Jedná se především o veterány zahraničních misí, kteří mají odpovídající jazykovou přípravu a mnohdy pracují v civilních organizacích v požadovaných odbornostech. Mnozí z nich ve státní správě, zdravotnictví, kultuře či logistice.

Výcvik těchto specialistů v délce trvání osmnácti dnů ročně lze zabezpečit v rámci soustředěných příprav, které Středisko CIMIC pravidelně organizuje, či v rámci příprav do jednotlivých zahraničních misí. Vyhovující je i délka možného mimořádného cvičení tři měsíce.

Místo a úloha těchto záloh zatím dle současných legislativních norem není plánována pro případ nasazení mimo území republiky. Stojí však za zamyšlení, zda by nebylo vhodné využít zájmu těchto záloh, především již zmíněných „veteránů“ a znění zákona upravit novelou, a tak jejich potenciálu lépe využít. Jednou z možností je povolání do služebního poměru na dobu nezbytně nutnou (na několik měsíců).

Dalším možným zdrojem je AČR a její štáby. Je jasné že narazím na argument jejich plného vyřízení. S přihlédnutím na operační schopnosti po roce 2007 však vidím možnost využití potenciálu odborníků i zde. Jedná se především o odborníky v oblasti školství, zdravotnictví, v dopravě, krizovém řízení a podobně.

Závěr

V rámci reformy ozbrojených sil prochází v současné době restrukturalizací i Středisko CIMIC. Reorganizuje se postupně na Středisko CIMIC/PSYOPS. Počty příslušníků tohoto střediska, tedy části CIMIC, mají klesnout. To je důkazem „pochopení“ významu této složky.

Tady možná nebude na škodu připomenout některé zkušenosti, které získalo velení polského kontingentu v průběhu jeho nasazení ve středním Iráku. Tak, jak je prezentoval vojenský a letecký přidělenec Polské republiky plk. Henry Budzyński na své přednášce 18. 6. 2004 v kurzu bezpečnostní politiky při VA Brno. V rámci své přednášky hodnotil význam a úlohy CIMIC v rámci jejich divize.

Prvním úkolem, který byl pro vedení činnosti divize zásadní, bylo zajištění bezpečnosti. Následovaly úkoly CIMIC, které obsahovaly:

- pomoc ve výstavbě místních institucí, včetně policie a sboru civilní obrany,
- spolupráce s místními úřady a podporování činností prozatímní vlády,
- poskytování základních služeb, zásobování vodou, elektřinou apod.,
- poskytování pomoci místnímu obyvatelstvu, obnova škol, nemocnic apod.,
- podpora činností mezinárodních a polských nevládních organizací,
- podpora výstavby civilní správy a infrastruktury.

Tyto úkoly plnilo pět Civil-Military Operations Centres. Při čemž došlo k realizaci 333 projektů v hodnotě 10 mil. USD v oblastech: školství, zdravotnictví, infrastruktura, veřejná bezpečnost, civilní správa. V únoru 2004 začala realizace dalších programů v hodnotě 40 mil. USD.

Nesporným kladem uplynulého období je, že jednotka CIMIC AČR, po vzoru spojenců, vznikla jako samostatný útvar a byla okamžitě zařazena do kontingentů v Bosně v Kosovu a Iráku. V těchto misích odvedla kus práce, kterou dokázali mnohdy spojenci zhodnotit lépe než my. V relativně krátké době byla zpracována základní dokumentace – především v oblasti výcviku.

Naopak nedostatkem či chybou je podceňování CIMICu veliteli, jež pramení z představy, že CIMIC je „ten kdo utrácí cizí peníze na rekonstrukce škol a rozdává čokolády“. K nápravě tohoto mínění má mimo jiné přispět i tento článek.

Celkově lze říci, že jdeme dobrou a spojenci prověřenou cestou, jenom nesmíme mít na očích klapky a správně musíme reagovat na to, co kolem sebe vidíme.

Použitá literatura:

Doktrína CIMIC AD 3.8.

Dokumenty CGN.

Memorandum of Understanding CGN.

Přednášky Regina NATO CIMIC Course 9/2003, Komorní Hrádek.

Nařízení NGŠ č.j.: 20295/1/2003-1186/3.

Přednáška plk. Ing. Henryka Budzyńského na VA Brno, 18. 6. 2004.

Česká republika v oblasti mezinárodní politiky, mezinárodní bezpečnosti a své vlastní obranné politiky není izolovaným subjektem. Je demokratickou zemí, je nezpochybnitelným prvkem západní civilizace, je blízkým spojencem Spojených států a je trvalou součástí Evropy. Tyto čtyři faktory ji jednoznačně zařazují. Ty ji také před téměř šesti lety dovedly do NATO a letos v květnu i do Evropské unie. Tento kontext je pro nás daný, víceméně až banálně jednoduchý, a určitě v něm v žádném ohledu nehodláme nic měnit. Současně musíme trvat na tom, aby ho také plně respektovali naši partneři.

Přesto je to kontext pouze rámcový a hrubý, kontext, který musí být nepřetržitě doplňován a rozvíjen. Naše armádní a širší obranná doktrína musí být stále znovu konkretizována a korigována a především musí být orientována na službu zájmům České republiky. Naším cílem nemůže být ani uspokojování zájmů našich evropských sousedů, ani uspokojování zájmů našich amerických přátel, ale ani propagace a prosazování těch či oněch více či méně vznešených abstraktních idejí a představ, prosazovaných různými parciálními zájmy. Mám strach, že jsme až dosud definovali naše zájmy a priority příliš široce a že jsme nebyli schopni jasně stanovit naše priority a současně i limity našich možností.

**Z vystoupení prezidenta České republiky Václava Klause
na velitelském shromáždění 2. 11. 2004**